

DİYANET
İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DERGİSİ

DİNİ, AHLÂKÎ, EDEBÎ, MESLEKÎ AYLIK DERGİ

2. Cilt

Ağustos - Eylül 1963

8 - 9. Sayı

SİVİL SAVUNMA NEDİR?

Bizi bekleyen tehlike :

Bildiğiniz gibi içinde bulunduğumuz günlerin savaşlarında silâhlı kuvvetler ve sivil halk aynı derecede ve eşit şekilde taarruzlara mâruz kalacaklardır.

Bu taarruzlara karşı koymak sivil halkın da bu mücadeleye hazır olması ile mümkündür.

Gelecek bir savaşta yuvanızın ve yurdunuzun korunmasını temin için en mühim vazife bizzat size düşmektedir.

Resmî makamlara güveniniz :

Yurt savunması mevzuunda resmî ve mes'ul makamlar her türlü tedbiri alacaklar ve elden geleni yapacaklardır.

Buna emin olunuz.

Ancak bu kâfi değildir. Bu konuda size de vazife düşmektedir.

Sizin rolünüz ne olabilir?

Bunu hiç düşündünüz mü?

Belki sivil savunmada bir vazife aldınız yahut yaptığımız iş dolayısıyla sivil savunmaya faydalı oluyorsunuz.

Bu hizmete katılmak yurt savunmasına büyük hizmettir.

Şunu unutmayınız ki yurdumuzun bekası sizin ve yuvanızın bekasına bağlıdır.

Yuvanız sizin bu konudaki bilginiz, kurtarma ve yardım etme hususundaki liyakatınızın derecesi ile ayakta kalabilecektir.

Parolanız yurttaki sulh - eihanda sulhdur :

Barış kuvvetli olmakla sağlanır.

Bir milletin kuvveti askerî ve sivil sahadaki hazırlıkları ile ölçülür.

Milletimizin kuvveti, bütün vatandaşların yuvalarını ve kendilerini korumak için bilgi sahibi olmalarına bağlıdır.

Vatandaşların yuvalarını korumak için hazır olmaları ve hazırlık yapmaları harbi istemeleri demek değildir.

Hazırlık derecemizin iyi ve ileriliği nisbetinde düşmanın taarruz arzuları kırılır ve barış sağlanır.

Sivil savunma önemlidir :

Yurt savunması bakımından (Sivil Savunma) memleketin (silâhlı kuvvetleri) yanı başında ve onun kadar önemlidir.

(Sivil savunma) barış âfetleriyle harpte meydana gelecek felâketler için bir sigortadır.

Gaye : Sizin ve yuvanızın korunmasıdır.

Hayatınıza ve yuvanıza verilen önemin bir ifadesi olmak üzere size bu rehber sunulmuştur.

Bu rehberde tehlikelerin neler olduğu ile bu tehlikeyi azaltmak için alınacak tedbirleri bulacaksınız.

Tehlike büyüktür, ancak önlenmesi de mümkündür. Sizin, hayatta kalmak, ailenizi ve yurdunuzu korumak için yapabileceğiniz çok şey vardır.

Rehberi dikkatle okursanız bunları öğreneceksiniz.

Hiç bir şey yapılamaz diyenlere kanmayın. Bunlar tamamen yalan söylemekte, bazıları bilerek bir kısmı bilmiyerek düşmana hizmet etmektedir.

Hayatta kalmak, yurdunuzu ve yuvanızı korumak için yapacağınız her yardım ve hizmet barışın muhafazasını da sağlayacaktır.

Rehberi dikkatle okuyun, barışta da karşılaşacağınız felâketlerde işinize yarayacaktır.

MARUZ KALABİLECEĞİNİZ TEHLİKELER

Eğer bir nükleer bomba patlarsa ne olur?

Nükleer bir bombanın infilâki ile

1 — Yıkma ve şok dalgaları

2 — Yüksek hararet

3 — Nükleer radyasyon

Şeklinde serbest kalan enerji, insanlar ve binalar üzerinde zararlara sebebiyet vermektedir.

Nükleer bomba nerede patlatılabilir?

Nükleer bomba havada patlatılırsa, bu takdirde yıkıcı ve şok tesiri fazla buna mukabil radyasyon tesiri azdır.

Bomba eğer yere yakın patlatılırsa bu takdirde yıkıcı tesiri azalmakta, buna mukabil radyasyon tesiri en yüksek seviyeye varmaktadır.

Eğer su altında patlatılırsa tesir sahası daralmakta, yakıcı ve yıkıcı tesiri azalmakta, buna mukabil radyasyon tesiri çok artmaktadır.

Nükleer bombalar nasıl kullanılır?

Nükleer bombaların kullanılış şekli düşmanın güttüğü gayeye bağlıdır. Bununla beraber bu bombalar daha ziyade muhtemelen havada yahut da yere yakın patlatılacaklardır; tabii su altında patlatmaları da mümkündür.

Nükleer bombanın tesirleri nelerdir?

Bombanın yıkıcı tesiri ve şok dalgaları binaları tamamen yahut kısmen yıkmaktadır. Yakıcı tesiri ise binaları ve açıktaki yanıcı maddeleri yakmakta, vücudün açık yerlerinde yanıklar meydana getirmektedir.

Bombanın radyasyon tesiri binalarda bir hasara sebep olmamakta buna mukabil insanca zayıata yol açmaktadır.

Bombanın tesir sahası nekadardır?

Bombanın tesirlerinden zarar göreceğ arazinin genişliği, bombanın büyüklüğü ve patlatıldığı yere göre değişiklik arz etmektedir. Uğranan hasar binaların çeşidine göre farklı olmaktadır. Bir kaç misal vermek gerekirse denilebilirki : Yerde patlatılmış 5 megatonluk bir bombanın yıkıcı tesiri ve şok dalgaları (53 Km.) yarı çapında bir saha içinde kalan bütün binaları tamamen yıkar. Şok dalgaları bombanın patlatıldığı yerden 11 - 13 Km. mesâfedeki evleri orta çapta bir hasara uğratmakta, 40 - 50 Km. ötedeki binalar üzerinde hasar hafif olmaktadır. Daha uzak bir mesafede bulunan fabrika yapıları ve kereste depoları tamamen veya kısmen harap olmaktadır.

Aynı nükleer bombanın yakıcı tesiri 40 Km. ötede hissedilmektedir. Yakıcı tesir 15.5 - 29 uncu Km. ler arasında en yüksek dereceye varmaktadır.

İlk radyasyon yâni bomba patladığı andaki radyasyon 3 1/5 ilâ 4 Km. öteye, bomba patladıktan sonra hâsıl olan mantardan etrafa dağılan radyoaktif bulut ise, 320 Km. ye kadar yayılmaktadır. Bu bulutun genişliği, en geniş yerinde 80 Km. ye varmaktadır.

Radyoaktif serpinti nedir?

Bir nükleer bomba yerde yahut yere yakın bir şekilde patlatılırsa, yerden kalkan binlerce ton ağırlığındaki radyoaktif hale gelmiş toz, toprak ve taş parçaları mantar şeklinde bir bulut meydana getirir.

İşte radyoaktif serpinti denen bu toz zerrecikleri, yere inince insan vücudü için zararlı olan radyasyon neşretmeye başlarlar.

Bu tozların nereye inecekleri tamamen hava durumuna bağlıdır.

Ancak radyasyon şiddeti zaman içinde sür'atli bir şekilde azalmakta ve tehlike olmaktan da uzaklaşmaktadır.

Nükleer bir taarruzdan başka daha ne çeşit taarruzlar olabilir?

Küçük çapta yangın bombalarının yanı sıra alelâde tipteki bombalar da kullanılabilir. Bu tip silâhların tesir sahası nükleer bombalarınkine nazaran çok daha küçüktür. Ancak çok miktarda kullanıldıkları takdirde geniş hasar ve yangın bombaları da büyük çapta yangınlara sebebiyet verebilirler.

Harpte biyolojik ve kimyevî silâhların kullanılması da mümkündür. Başlıca biyolojik silâhlar :

- Bakteri ve virüsler (mikro - organizmalar)
- Mikro organizmalardan elde edilen zehirler (Toxine)

- Haşarat ve
- Zehirli nebatlardır.

Bunlar, hayvanlar ve insanlar arasında salgın hastalıklara yol açmak yahut gıda maddelerini kirletmek için kullanılabilir. Bunun için : Havalandırma tesislerine, fabrikalarda imâl edilen gıda maddelerine ve sulara mikrop bulaştırmak isteyen sabotajcılara karşı daima uyanık bulunmamız lazımdır.

Harpde kullanılabilir silâhlar arasında harp gazları da bulunmaktadır. Bu gazlar gaz halinde olabileceği gibi sıvı ve hattâ katı halde de olabilirler. Bu gazlarla hava, dokunulacak maddeler, gıda maddeleri, sular ve arazi zehirli hale gelir. Harp gazları rüzgârlarla kilometrelerce öteye gidebilir. Bu gazlar teneffüs veya hazım yolu ile alındığı, cilt ve gözlere temas ettiği takdirde vücutte zarar verir, yahut öldürücü tesir yapar.

Sinir gazı :

Sinir gazı havadan ağır, renksiz, kokusuz ve son derece zehirli bir gazdır. Elbiselerden dahi içeri nüfuz eder ve tesirini derhal gösterir. Sinir gazı ile zehirlenenlerde başlıca şu arızalar görülür :

- 1 — Görme hassası zayıflar
- 2 — Hasta fazla miktarda salya ifraz eder
- 3 — Nefes almada güçlük çeker.

Bütün bu durumlar karşısında ne yapmalı?

Bir kere bir çok yerlerde geniş bir arazi parçası, sadece radyoaktif serpintiye maruz kalacaktır. Bunun tesirlerine karşı korunma mümkündür. Beri taraftan, ağır hasara uğramamış yerlerde de çok şey yapmak kabildir. Anlaşılacağı üzere vaziyet görüldüğü kadar ümit kırıcı değildir. Hükûmetiniz size ve memleketinize faydası dokunacak her çeşit tedbirleri düşünmektedir. Bütün bunlardan mâda sizin de pek çok bakımdan kendi kendinize yardım edebilmeniz mümkündür.

Kendi kendinize neler yapabileceğinizi müteakip sahifelerde göreceksiniz.

Hazırlıklar ne zaman yapılmalı?

Bu konulardaki bütün hazırlıklar önceden yapılmalıdır. Bu hazırlıklarla ilgili olarak yapılacak tatbikî çalışmalar bilhassa önem arzettir. Bu çalışmalar en son dakikaya kadar ihmal edilirse o zaman artık çok geç olduğu görülecektir. Hükûmetiniz ve NATO tarafından yapılmakta olan ikaz hazırlıkları dolayısıyla, size mümkün olan azami bilgi vaktinde verilecektir. Ancak bir taarruzdan erkenden haberdar olmanız ve ikaz edilebilmeniz, bulunduğunuz yere bağlıdır.

KENDİ - KENDİNİZE NASIL YARDIM EDEBİLİRSİNİZ?

Bunun için yapacağınız ilk iş mahallî sivil savunma teşkilâtı ile temasa geçmek ve bu teşkilâtın size ne gibi yardımlar sağlayabileceğini ve sizin de bu teşkilâta ne gibi bir hizmette bulunabileceğinizi öğrenmek olmalıdır.

Size gereken tavsiyelerde bulunabilecek kimseleri tanımalı ve onların dediklerini yerine getirmek için elinizden geleni yapmalısınız.

Şahsınız ve aileniz için kendi imkânlarınıza ve bilginize güvenmek zorundasınız.

Bu konuda size yardımcı olacak şeyleri öğrenin ve kendinize güvenin.

Aldığımız talimatları yerine getirin :

Sizden sığınağa inmeniz yahut sığınabileceğiniz bir yere girmeniz istenebilir.

Nereye girmeniz istenebilirse, bu konuda mühim olan girdiğiniz yerde kalmanızdır. Resmî makamların bir talimatı olmadıkça, bulunduğunuz mahalden ayrılmayın.

Eğer ayrılmak için talimat alırsanız derhal yerine getirin. Nereye gitmeniz isteniyorsa mutlaka oraya gidin, ve bunun için size söylenen yolları takip edin.

Sığınmakta dahi olsanız elinizde resmî makamların talimatını dinleyebileceğiniz bir radyo varsa çok iyi olur. Böyle bir alıcının size çok faydası olacak ve bu sayede şaşkınlığa uğramadan hareket etmek imkânını bulacaksınız.

Mahfuz bir odanız var mı?

Kendinize mahfuz bir oda yapmak için neler yapmanız lâzım geldiğini resmî makamlar size söyleyecek ve bu hususta gereken talimatları vereceklerdir. Ancak siz bundan önce, içinde bir kaç gün kalabileceğiniz size ve ailenize sığınak vazifesi görecek, dış tesirlere karşı korunmuş bir çeşit mahfuz oda hazırlamaya bakmalısınız. Böyle bir oda hiç olmazsa radyoaktif serpintiye karşı sizi koruyacak şekilde muhafazalı olmalıdır.

Böyle bir mahfuz odanın hangi odanız olabileceği, oturduğunuz bina yahut içinde yaşadığınız daireye bağlıdır. Zemin katında, bodrumda bir oda olabileceği gibi; eğer varsa, bahçede sırf bu maksat için inşa edilmiş bir toprak sığınak dahi olabilir. Böyle tesirlere karşı sizi koruyacak bir oda için en münasip yerin neresi olduğu, havalandırma vesaire konularda ne yapmak lâzım geldiğini tesbit için tavsiyelere ihtiyacınız olacaktır.

Mahfuz bir odada neler bulundurmalı?

Dış tesirlere karşı sizi koruyacak mahfuz odanızdan bir müddet dışarı çıkmamanız gerekebilir. Ancak bu, bir oda içinde ilânihaye kapalı kalacaksınız demek değildir. Eğer dışarıda radyoaktivite varsa tehlike geçene kadar odanızdan dışarı çıkmamanız lâzımdır.

Eğer tehlike tamamen geçmemekle beraber kısa müddetler için dışarı çıkmanıza müsaade edilirse, bu takdirde size söylenenleri harfiyen yerine getirmeye dikkat edin; aksi halde sizin için zararlı olur. Mahfuz odanızda şunlar bulunmalıdır :

- Yatak veya karyola, (Yataklı)
- Bir masa, bir kaç sandalye,
- Her aile için 7-14 litre su alacak bir su kabı,
- Yıkanacak bir yer,
- Yemekleri içinde muhafaza edeceğiniz bir dolap,
- Bir ecza dolabı,
- Yedek pilleri bulunan bir pilli radyo,
- Üzerinde yemek pişirilecek bir soba ile yeter miktarda yakacak (odun, kömür v.s.) ve yemek kabı,
- Odayı aydınlatmada kullanılacak lâmba ile, yedek pilleri ve ampulleri olan bir el feneri,
- Bir adet ilk yardım çantası,
- Vakit geçirmede işe yarayacak bir kaç kitap, çocuklar için oyuncak v.s.
- Kendiniz ve ailenize ait şahsî eşya, yıkanmada kullandığınız şeyler v.s.
- Çöp kutusu kapalı - kap yahut çanta,
- Bir veya mümkünse iki hafta yetecek kadar teneke veya paket içinde muhafaza edilen yiyecek. Hangi gıda maddelerini bulundurmanızın daha iyi olacağını resmî makamlarınız size bildirecektir.

KENDİ - KENDİNİZE YARDIM İÇİN BİLMENİZ GEREKEN HUSUSLAR :

Kendinize ve ailenize yardım edebilmek için öğrenmeniz gereken bazı şeyler vardır.

Tamamen kendi imkânlarınızla baş başa kalabilirsiniz; her ne durumda olursanız olun, kendinize bakabilirsiniz, çok büyük işleri olan sivil savunma teşkilâtınıza da o nisbette faydalı oluyorsunuz demektir.

Eğer size bir yere sığınmanız yahut evinizi terk edip bir sığınağa girmeniz için herhangi bir ikazda bulunulursa, her iki halde de :

- 1 — Elektrik sigortanızı çıkartmayı,
- 2 — Gaz sobası veya ocağı varsa bunları söndürmeyi ve gazı boşaltmayı,

- 3 — Bütün kapı ve pencereleri, kapamayı, perdeleri ve panjurları örtmeyi,
4 — Evde soba, açıkta yanan v.s. gibi her türlü ateşi söndürmeyi sakın unutmayın.

Eğer size önceden bir ikazda bulunulamamış, yâni fevkalâde durumla sokakta iken karşılaşmış iseniz, hattâ bomba da patlamış bulunuyorsa, bu takdirde yapacağınız şey düşen parçalardan kendinizi korumak için hemen bir eve girmek, yahut da bir duvarın, infilâkin aksi tarafında yere yatmaktır.

Eğer açık bir yerde bulunuyorsanız etrafınızda ne duvar ne bina hiç bir şey yoksa derhal kendinizi yere, varsa bir çukura yahut hendeğin içine yüzükoyun atın.

Beklenmedik durumla evinizde iken karşılaştı iseniz, derhal düşecek taş vesairenden dolayı çökmeyecek bir şey, meselâ bir masanın yahut da bir yatağın altına girin.

Her iki halde de, açıkta kalan cilt radyasyona karşı korunmalıdır. Sırt daima infilâka dönük olmalı, baş kolların, eller vücudün altında bulunmalıdır.

İLK YARDIM VE EVDE YAPILACAK BAKIM

Evinizde mutlak bir ilk yardım çantası bulundurmalısınız. Böyle bir çanta içinde bulunması faydalı olacak şeyler aşağıda gösterilmiştir :

- Çeşitli antiseptikler ve sabun,
- Gazlı bez, yamuk, pansuman için keten tiftiği,
- Çeşitli ilk yardım bezleri, (orta ve küçük boyda)
- Çeşitli bantlar ve sargılar,
- Kırık sargıları için tahta, plâstik çubuklar,
- Makas, çengelli iğne, cilet, (tek ağızlı)
- Aspirin,
- İçme suyu, çay, kahve, şeker vesaire,
- Su tableti, (suyu içilebilecek duruma getirmek için kullanılır)
- Kâğıt bardak,
- Ölçek kaşıklar,
- Damlalık,
- Derece,
- Kaynatma ve yıkama kapları,
- İspirto ocağı,
- İşaret feneri ve yedek pil,
- Havlu,

Dijitalin yahut ensülin tedavisine muhtaç kimseler, üç aylık ihtiyaçlarına yetecek kadar stok bulundurmalıdırlar.

İlk yardım kuralları :

Genel kaideler :

Yarasının ciddî olup olmadığını anlayıncaya kadar, yaralıyı başı vücudunun hizasında olmak üzere rahat bir yerde, sırt üstü yatırın.

Yaralıyı rahat ve sıcak tutun.

Yaralıyı mümkün mertebe sakin tutun. Mutlak gerekmedikçe kat'iyen hareket ettirmeyin.

Kendinden geçmiş bir kimseye sakın içecek bir şey vermeyin.

Yaralar :

Yara kesilmiş ve kanamakta olan şeydir. Yara ister büyük ister küçük ister derin ister hafif, isterse muntazam bir kesik yahut parçalı bir halde olsun mutlaka :

1 — Kanamayı (haemorrhage) durdurmalı ve

2 — Yarayı mikroplardan (Infection) korumalısınız.

Yarayı kirden ve mikroplardan korumak için üzerine sterilize bir bez parçası koyun. Kanamayı durdurmak için üzerini sıkıca sarın.

Eğer kanama ciddî ise kanayan yerin üzerine bir sterilize bez parçası daha koyun ve üzerini tekrar ve daha sıkı bir şekilde sarın. Küçük ve temiz yastık şeklinde ve yarayı kaplayacak büyüklükte bir bez bu iş için idealdir. Sargı olarak da sargı bezi kullanılmalıdır. Her ikisi de ilk yardım çantalarında bulunmaktadır. Temiz yıkanmış mendiller; havlular, çarşaf, büyük sargı olarak idealdir. Kâğıt mendil yahut sterilize yastıklar da kullanılabilir.

Aynı işi elbise yahut çarşafardan yapacağınız şeritlerle de görebilirsiniz. Bağlamak için kıravatlar da kullanılabilir. Göğüs yahut yüzdeki yaralar üzerine konan sterilize bezleri yara üzerinde devamlı tutabilmek için flâster ve bu işi görececek her türlü bant kullanılabilir. Yaranın üzerine tentürdiyot ve benzeri antiseptiklerden kat'iyen sürmeyin. Bu tip kimyevî birleşimler çok kuvvetli olduklarından yarayı tahriş eder. Bu yüzden de mikropları öldüremezler. Harpte edinilen tecrübeler turnikenin faydadan çok zarar verdiğini göstermiştir. Bu bakımdan turnike (yaranın üst tarafından damarları boğmak) da kullanmayın.

YANIKLAR

20 kilotonluk bir bomba patladığında meydana gelen ateş topu, bombanın patladığı yüksekliğe göre (2,4 Km. ilâ 4 Km.) bir saha içinde bulunan insanların derisini kavurur. Ancak bu kavurucu hararet çok kısa sürdüğünden ne kadar ince olursa olsun elbise, vücudü yanmaktan korumaktadır. İnfilâki takiben hasara uğramış binalarda yangınlar çıkabilir.

Yanan binalarda bulunanları kurtarmak teşebbüsünde bulunurken:

- 1 — Yanmakta olan yere girmeden önce, fazla hararetin ciğerlerinizi yakmaması için ağzınız ve burnunuzu mutlaka ıslak bir bezle örtün. Bu tedbirleri almadan yanan yere girmeyin.
- 2 — En soğuk ve temiz hava daima aşağıda olacağı için, elleriniz ve dizleriniz üzerinde yürüyün.
- 3 — Daima açmadan önce kapıyı bir kere yoklayın eğer kapı kızmışsa o takdirde içerideki sıcak hava ve alev vücudunuzu sarmaması için, kapıyı dikkatlice ve ağır ağır açın.

Yanmış kimselere ilk yardımda bulunmak için :

- 1 — Yaranın üzerini kalın ve büyük bir sargı ile kapayıp sıkıca sarın.
- 2 — Yaralıya bol miktarda tuzlu ve sodalı şeyler içirin. Bunun için bardağın dörtte birine kadar su koyun, bunun içine yarım çay kaşığı sodyum hidrokarbonat, bir çay kaşığı tuz atın karıştırıp yaralıya verin.

Bez yaraya yapışmışsa sakın sökmeye çalışmayın bu gibi hallerde mutlaka krem veya yağlı merhem kullanınız.

Kırık vak'alarında :

Kemiğin ne gibi hallerde kırılabileceğini söylemek her zaman için mümkün değildir. Bu bakımdan, daha ziyade şu hususlara bakarak kırık olup olmadığını kestirmek gerekmektedir :

- 1 — Eğer yaralı bir uzvunda çok ızdırap duyuyor ve onu kullanmıyorsa, yahut,
- 2 — Yaralı kemiğin "kırıldığını" hissettiğini yahut sesini işittiğini söylüyorsa veya,
- 3 — Yaralının şikâyet ettiği uzuv normal halinden farklı ve dönmüş bulunuyorsa, ya da,
- 4 — Bizzat siz, bir kırık olmasından şüphe ediyorsanız, bu takdirde yaralıya kırık tedavisi yapın.

Kırık kemiğin uçları keskindir; şayet hareket ettirilirse, kan damarlarını ve sinirleri zedeliyebilir. Onun için sararken kırık uzva dikkat ve itina etmek gerekir. Pek çok vak'alarda kırık olan uzuv derinin aldığı şekil veya etteki yara şekli ile kendini belli eder. Eğer uzuvda kırık olduğu ilk bakışta anlaşılıyorsa, uzvu sarmadan önce takviye edin ve sararken de şunlara dikkat edin :

Kırık dirsekle omuz arasında ise kolu vücade sargularla muvakkat olarak bağlayın. Dirsekten aşağısını askıya alın.

Kırık dirsekten aşağıda veya bilekte ise kolu bir mecmua yahut bir gazete ile sarın, üzerini gevşek bir şekilde bağlayın, ve kolu askıya alın.

Kırık oyluk kemiğinde veya kalçada ise bacağı kırığın üstünden ve

altından, dizin yukarısından, aşağısından, ayak bilek yerlerinden ve ayaklardan bağlayınız.

Kırık dizden aşağıda ise bu çeşit kırıklarda kalın ve sıkıca sarılmış battaniye ayağı düz tutmak için ideal bir vasıtaadır. Kırılan ayağı bunlardan birinin üzerine koyun, bacağı bununla sarın ve battaniyenin üzerini muhtelif yerlerinden bağlayın.

Kırık sırtta veya boyunda ise eğer yaralının sırtı yahut boynu ciddi bir şekilde zedelenmiş ise, ve yaralı acidan dolayı "hareket edemiyorsa" bel kemiğinde kırık olduğuna hükmedebilirsiniz. Yaralıya çok ihtimam edin zira ufacak bir hareket yaralının ayaklarının ebediyen felçli kalmasına yol açabilir.

BU HALDE YARALIYI SAKIN OMUZLARINDAN VE AYAKLARINDAN TUTARAK KALDIRMAYIN :

Muvakkaten sedye vazifesi görecek kapı, enli bir tahta, pencere, yahut kepenk gibi bir şey alın. Bunun üzerine yaralıyı hafifçe yuvarlayın, yahut kaydırın ve sırtının bükülmemesine bilhassa dikkat edin.

Yaralı sırt üstü yatmış vaziyette taşınmalı ve boynunun altı yastıkla takviye edilmeli, ayrıca, başının iki tarafına da sağa sola hareket etmesini önlemek için yastık konmalıdır.

Baygınlık hali :

İnfilâkten sonra düşen taş parçaları başa isabet ederek bayımlara sebebiyet verir. Normal olarak bu gibi vak'alarda bayılan kimse, bir kaç dakika yahut en çok bir iki saat içinde kendine gelir. Ancak ayılıncaya kadar geçen zaman zarfında böyle bir kimse, boğulma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Zira baygınlık esnasında dil tersine dönerek boğazı kapamak suretiyle teneffüse mâni olabilir.

Böyle bir tehlikeyi önlemek için baygın kimseler 'sırt üstü değil yüzünün bir tarafı yere gelecek şekilde yan yatırılmalı ve yüzlerinin yastığa vesaireye gömülmemesine bilhassa dikkat edilmelidir.

Faydalı bilgiler :

Normal nabız dakikada 72 dir. Bir insan normal olarak dakikada 18 defa nefes alır.

Yaralanmış bir kimse baygınsa mutlaka ayıltılmalıdır.

Yaralının ağzına toz, toprak kaçmışsa iyice temizleyin ve nefes almasını kolaylaştırın.

Eğer bir kimseyi bir enkaz içinden kurtarmak istiyorsanız çok dik-katli hareket edin. Enkaz, kurtarmak istediğiniz kimsenin üzerine büsbütün çökerek can kaybına sebebiyet verir. Onun için enkaz üzerinde kat'iyen yürümeyin.

Eğer mümkünse toz topraktan korunmak için yaralının üzerini bir şeyle, battaniye, yorgan, halı v.s. ile örtün.

Yaralıyı sıcak tutun ve üşütmeyin, Eğer yutkunabiliyorsa :

Bir bardağın içine dörtte birine kadar su koyun, içine bir çay kaşığı tuz, yarım çay kaşığı sodyum hidrokarbonat koyun, karıştırdıktan sonra yaralıya içirin.

Kusan yahut tam mânasiyle kendine gelmemiş olan veya karnından yaralanmış bulunan bir kimseye, ağızdan hiç bir şey vermeyin.

BAŞLAYAN YANGINI SÖNDÜRME USULLERİ

Bu konuda bilmeniz gereken şeyler :

Yangın nasıl çıkar?

Yangın bombaları yere düştükleri zaman ya sadece yanar, yahut da infilâk ederek geniş bir araziye ateş saçarlar.

Yüksek patlayıcı bombalar, yangın bombaları olmadıkları halde, infilâkleri ile, havagazı borularını patlatarak, lâmbaları, ocakları, sobaları devirerek, elektrik tellerinin kısa devre yapmalarına yol açarak yangınlara dolayısıyla sebebiyet verirler.

Nükleer bomba patlatıldığında hâsıl olan ateş topu kâğıt, kumaş, lâstik ve kuru tahtanın ateş almasına sebep olur. Bundan başka, nükleer bombanın yıkıcı tesiri, tıpkı yüksek patlayıcı bombalar gibi. Ancak çok daha geniş bir saha içinde, dolayısıyla yangınlara sebebiyet verirler.

Ayrıca harp şartları dışında, günlük bilinen sebeplerle de yangınlar çıkabilir.

Yanan bir şey nasıl söndürülür?

Alev etrafa yayılmadan önce, yakacakları (odun, kömür v.s.) ve yacacak sair maddeleri alevin bulunduğu yerden uzaklaştırın.

Ateşi söndürmek için yapılacak şey, alevin hava ile temasını kesmektir. Bu metodla, yaş bir halı kullanarak ufak çapta bir ateşi söndürmek mümkündür.

Yapılacak diğer bir şey de harareti azaltmaktır. Bunun için de su iyi bir vasıttır. Esasen su, (petrol hariç) hemen her çeşit yangını söndürebilir; ancak her zaman bir yangını söndürecek kadar su bulmak mümkün olmamaktadır.

Yangına nasıl karşı koymalı?

Su hortumunu duman çıkan yerlere yahut aleve değil, daima yanmakta olan şeylere tevcih etmelisiniz.

Eğer alevler döşeme veya tavana yayılmışsa, bu takdirde alevin size en yakın olan yerinden söndürmeye başlayın ve tamamen sönmedikçe ilerlemeyin.

Eğer alev bir duvardan yukarı çıkıyorsa daima yukarıdan aşağıya doğru söndürün.

Eğer alev elektrik tesisatına varmak istidadında ise, önceden sigortaları çıkartın, böylece bazı yerlerin yeniden tutuşmasını yahut bir elektrik şokuna (çarpmasına) maruz kalmanızı önlemiş olursunuz. Alevlerin çıkacağı yerle aranıza girmemesine bilhassa dikkat ediniz.

Yangın söndürmek için ne kullanılmalı?

Yangın söndürmek için en iyi âlet basit bir su tulumbası yahut da emme basma bir tulumbadır.

Kimyevî ya da diğer tip söndürecekler de kullanılabilir. Şüphesiz bunlar olursa daha iyi olur.

Kuru toprak yahut kum da iyi bir söndürücü teşkil etmektedir.

Su kovaları ve bilhassa kâfi miktarda, yedek su, emme basma tulumbarları için başlıca lüzumlu şeylerdir.

Yangın âletleriniz içinde balta ve kürek de bulundurmaya ihmal etmeyin.

Bütün yangın âletlerinizin hepsini bir arada muhafaza edin. Ayrıca ailenizde herkes bunların nerede bulunduğunu bilmelidirler.

Ateşten nasıl korunmalı?

İçerisi yanan bir odanın kapısını açarken ateşin kapı açılınca dışarı hücum edeceğine düşünerek dikkatli hareket etmelisiniz.

Eğer kapı, size doğru açıyorsa önce ayağınızı kapıya iyice dayayın sonra kapıyı ağır ağır ve dikkatlice açın. Kapıyı açarken kapının arkasında durun ve alev yahut sıcak gaz yüzünüzü yakmaması için yere çömelin.

Şayet oda duman ve gazla dolu ise yere yakın kısmında hava daha temiz olduğundan yere sürünürcesine çömelin. Burnunuzu ve ağzınızı tercihan suda ıslatılmış bir mendil ile kapayın. Duman ve gazın da alev gibi yükseleceğini unutmayın. Açık kapılar, altları açık merdivenler ve lift-saafıts buna yardım edecektir.

Eğer pencereden atlamak isterseniz elinizle pencerenin eşiğini tutun ve düşeceğiniz yüksekliği azaltmak için kollarınız gerilinceye kadar kendinizi aşağıya sarkıtın. Ayaklarınızı duvardan biraz uzaklaştırın ve kendinizi aşağıya bırakırken ellerinizle vücudunuzu hafifçe geri itin. Böylece, düşerken alt katlardaki pencere vesaire çıkıntılara çarpmamış olursunuz. Vücudunuzu bu şekilde sarkıtmakla daha alçak bir yere atlamanız da mümkün olabilir. Bir diğer şekil de pencereden birbirine düğümlemiş çarşafların yardımı ile inmektir. Yalnız bu taktirde çarşafların ucunun sağlam bir yere, meselâ duvara dayalı bir karyolaya sıkıca bağlanması şarttır.

Bayılmış bir kimseyi taşımak için evvelâ döşemenin üzerine sırt üs-

tü yatırın; ellerini bileklerinden bir mendil veya elinizdeki bir şeyle bağlayın; ata biner gibi üzerine doğru çömelin; başınızı yaranın kolları arasında hâsıl olan boşluktan geçirin.

Kendinden geçmiş bir kimseyi merdivenlerden indirmek için başı basamaklara gelmek üzere döşemenin üstüne sırt üstü yatırın. Baygın kimseyi kurtaran ayakları aşağıya doğru olmak üzere basamağa oturur, kollarını baygın kimsenin koltukları altından geçirerek ellerini kurtardığı kimsenin başı altında kenetler. Böylece baygın kimsenin başı, ellerine dayanır. Ayaklar yukarıda başı aşağıda olmak üzere kazazede aşağıya ağır ağır indirilir.

RADYOAKTİF SERPİNTİYE KARŞI NASIL KORUNMALISINIZ

Radyoaktif vasfı bir kenara bırakılırsa, radyoaktif serpinti tıpkı toz gibi bir yerden diğer yere taşınır.

Elbise, serpentinin neşrettiği radyoaktiviteye karşı vücudu koruyamaz. Ancak serpintiye karşı cildi korur.

Eğer önceden haberdar edilmeden radyoaktif serpintiye mâruz kalmanız tehlikesi varsa, vücudunuzun, başınızın, tamamen örtülü bulunmasına dikkat edin. Meselâ yüzünüzü bir mendil ile olsun örtülü bulundurun.

Üzerinize bulaşmış radyoaktif serpintiden kurtulmak için ise yapacağınız şey, elbiselerinizi çıkartmak ve sabunlu su ile bütün vücudunuzu, mümkünse duş altında yıkamaktır. Aynı metodla, elbiselere bulaşmış serpentinin de temizlenmesi mümkündür; ancak elbisenin yıkanması mümkün değilse o takdirde bunları tecrit (kapaklı bir bidon veya çukur gibi) edilmiş bir yere koyun.

Elektrikli süpürge elbiseye bulaşmış radyoaktif serpintiye temizlerse de, radyoaktivite bu sefer de toz torbasına bulaşır. Bu halde torbanın yıkanması, yahut kimseye zarar vermeyecek şekilde, tecrit edilmiş bir yere atılması lâzımdır.

Üzerleri kapalı olmayan içme suları veya gıda maddeleri serpintiye mâruz kalacaklarından kullanılmıyacak hale gelirler. Eğer serpinti esnasında, sular ve yiyecek maddeleri teneke kutularda veya şişelerde veya v.s. içinde muhafaza edilmişlerse sonradan kullanılmalarında hiç bir tehlike yoktur.

BİYOLOJİK HARBE KARŞI KENDİNİZİ NASIL KORUMALISINIZ?

Mikroplar haşaratla, fare ve sıçanlarla yahut da temasla geçer.

Salgın hastalıklar, kim tarafından sebebiyet verilirse verilsin, harp zamanında, sulh zamanındakinden daha çok tehlike arzederler.

Onun için şu esaslara riayet etmek bilhassa önem kazanmaktadır.

- Evinizi temiz ve kendinizi sıhhatli tutun.
- Devamlı aşı olun.
- Olur olmaz şey yemeyin, içmeyin.
- Yemeğinizi iyi pişirin. Suyunuzu kaynatın.
- Daima resmî makamların emirlerine uygun hareket edin.

HARP GAZLARINA KARŞI KORUNMA ŞEKLİ

Harb gazlarından korunmak için bu gazların vücutla temas etmemesini yahut vücuda girmemesini temin etmek lâzımdır. Gaz maskesi bütün harb gazlarının teneffüs yolu ile vücuda girmesini önler. Ayrıca biyolojik mikroplara ve radyoaktif serpintiye karşı da iyi bir koruyucudur.

Gaz maskesi zehirli gaz konusunda bir ikazda bulunduğu, yahut gaz olduğuna kanaat getirdiğiniz takdirde hemen takılmalıdır.

Sivil halka bu konuda yardım edecek gaz maskeleri imâl edilmektedir.

Yağmurlar, muayyen bir müddet vücudu zehirli gazlardan korurlar.

Sinir gazının panzehiri, atropin (Atripin) denen kimyevî bir madde-
dir. Atropin enjektörleri, kullanılış şekli ve gaz maskeleri ile birlikte da-
ğıtılacaktır. Atropin, elbisenin üzerinden ve sinir gazı zehirlenmesinin ilk
emareleri görülür görülmez, kalçadan enjekte edilmelidir.

Sığınaklarda insan gazlara karşı muhafaza altındadır. Şayet kapı ve
pencerelerle ana musluklar kapalı ise alelâde odalar ve mahzenler dahi,
gazlara karşı başlangıçta insanı korurlar.

Sinir gazı ile zehirlenmiş olanlara mutlak sun'i teneffüs yaptırılma-
lıdır. Bu iş için de muhakkak gazla kirletilmemiş bir yer seçilmelidir.

HAKK'IN RAHMETİNE KAVUŞAN MESLEKDAŞLARIMIZ

Siverek Müftüsü Abdüsettar Özbilgiç 23.4.1963'de,
Nusaybin Müftüsü Abdülhamit Oktay 11.5.1963'de,
Akçakoca Vâizi Ahmet Sezgin 17.5.1963'de,
Başkanlık Bürosu Şefi Muzaffer Yoldurak 15.7.1963'de,
Gediz Müftüsü İmadettin Türe 21.7.1963'de,
İlgaz Vâizi Hasan Abduşoğlu 21.7.1963'de,
Dinar Müftüsü D. Ali Durmuş 24.7.1963'de,
İstanbul Vâizi Sabit Kürer 29.7.1963'de,

Hakk'ın rahmetine kavuşmuş bulunuyorlar. Teşkilâtımızın fedakâr, ferâ-
gatkâr birer uzvu olan bu kıymetli arkadaşlarımıza Cenâb-ı Hak'dan bol bol
rahmet niyaz ederken, geride bıraktıkları âile efrâdına sabırlar, uzun ömürler
ve bütün meslekdaşlarımıza başsağlığı dileriz.